

י"ח חשון תשפ"ו

09 נובמבר 2025

טיוטת הצעת מחליטים בנושא "מענים משלימים ודחופים לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית ותיקון החלטת ממשלה" - התנגדות משרד המשפטים

להלן התייחסות גורמי המקצוע במשרד המשפטים להצעה שבנדון.

משרד המשפטים מברך על הרצון להקצות משאבים משמעותיים לטובת חיזוק המאבק בפשיעה בחברה הערבית. מדובר בסוגייה בעלת חשיבות עליונה, אשר על משרדי הממשלה להמשיך ולפעול על מנת לשפר את המענה הממשלתי, ולהביא לצמצום תופעות הפשיעה ולאכיפה בלתי מתפשרת. עם זאת, **הצעת ההחלטה שהובאה לעיונונו, לא רק שאינה צפויה להשיג את מטרותיה - מאבק וצמצום הפשיעה בחברה הערבית, היא אף צפויה להביא לתוצאות הפוכות.**

לפיכך, משרד המשפטים מתנגד בתוקף לקידום ההחלטה, והכל כפי שיפורט להלן:

1. ראשית, כפי שצינו במייל שנשלח אליכם ביום 20.10.2025, קיים שיתוף פעולה בין משרד המשפטים למשרד לביטחון לאומי מכוח החלטת הממשלה 549. לפני חגי תשרי, התבקשנו על ידי ראש המטה למלחמה בפשיעה בחברה הערבית במשרד ראש הממשלה לגבש את הצעותינו לקראת תכנית החומש הבאה, ואנו מצויים במהלך עבודת המטה בהקשר זה. עבודת המטה כוללת בחינת התובנות והלקחים מתכנית החומש 549, מיפוי של המענים הקיימים, איתור הפערים הדורשים השלמה, גיבוש חלופות, קביעת יעדים ברורים משותפים, ומנגנוני בקרה ופיקוח. במסגרת זו, הודגשה חשיבות התיאום הנדרש עם משטרת ישראל, ועל כן **אנו תמהים כיצד ניתן לקדם החלטה כה משמעותית הנוגעת לפעילות מערכת אכיפת החוק, מבלי לבצע עבודת מטה מסודרת, מראש, עם כלל הגורמים הרלוונטיים במערכת אכיפת החוק.**

השלכות על מערכת אכיפת החוק

2. הצעת ההחלטה עוסקת אך ורק בחוליה אחת בשרשרת האכיפה – היא משטרת ישראל. ברי, כל שינוי במשאבים המוקצים לחוליה אחת במערכת אכיפת החוק מחייב התאמה מקבילה או יחסית בחוליות המשך, זאת על מנת להבטיח רציפות תפקודית ומערכתית של מערכת אכיפת החוק. הצעת ההחלטה מציעה הגדלה משמעותית של כוח המשטרה (מעל 2,500 שוטרים נוספים), וסעיפי תקצוב נוספים שעשויים להשפיע על היקף העבודה של שאר הגורמים והיא אינה כוללת התייחסות, או כל תוספת תקציבית ותקנית מתאימה לגורמי המשך בשרשרת האכיפה המפורטים להלן.

3. **פרקליטות המדינה, האמונה על ניהול ההליך הפלילי, נמצאת כבר כיום בעומס ניכר. הגדלת המערכים המשטורתיים, מבלי להקצות משאבים מתאימים לפרקליטות צפויה להוביל לעומס**

משמעותי נוסף על מערך התביעה, שיוביל בהכרח לאי-יכולת לתת מענה בתחום הפלילי, האכיפה המשולבת והכלכלית. כבר כיום נוצר צוואר בקבוק במחוזות חיפה והצפון בתחום הכלכלי לאור הקמת יחידות כלכליות במשטרה. **הדבר עלול לפגוע בהרתעה ולהעביר מסר הפוך לחלוטין לעוברי החוק, המבינים היטב את הקשיים והאתגרים בפעילות מערכת אכיפת החוק.**

4. בהקשר זה, נדרש גם לחזק את **מערך המודיעין הפיננסי הלאומי, בהובלת הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור**, המשמשת נדבך מרכזי במאבק בפשיעה המאורגנת. כאשר מדובר בפשיעה הנשענת על תמריצים כלכליים, למרכיב המודיעין הפיננסי תפקיד חיוני בזיהוי, ניתוק וסיכול תשתיות ההון של ארגוני הפשיעה. לצורך מתן מענה לגידול הצפוי בעקבות המוצע בטיטוט ההחלטה, בהיקפי הפעילות והמורכבות של הפשיעה הכלכלית, נדרש להוסיף תקני כוח אדם ותקציב לפיתוח מערכות מידע וכלים אנליטיים מתקדמים, שיחזקו את יכולת הרשות לספק מענה מודיעיני אפקטיבי ולתמוך במערכי החקירה והאכיפה של המדינה.

5. חוליה מרכזית נוספת בשרשרת האכיפה שאינה נזכרת בהצעת ההחלטה היא **יחידת החילוט באפוטרופוס הכללי, האמונה על ניהול ומימוש הרכוש שנתפס במסגרת ההליכים הפליליים**. היחידה פועלת כיום בהיקף כוח אדם מצומצם ונטל העבודה המוטל עליה גובר בהתמדה. קידום הצעת המחליטים, ללא תוספת תקציבית ותקנית מתאימה, עלול לייצר עיכובים במימוש נכסים ושחיקה בערכם, דבר שיפגע באפקטיביות ההרתעה ובמיצוי התועלת הציבורית מהאכיפה הכלכלית. מדובר בצורך חיוני להשלמת המעגל שבין חקירה, תביעה וחילוט.

6. **וידוגש, תובנות אלה בדבר הסיכונים הממשיים שהוצגו, אינם בגדר השערה, אלא מהווים חלק מהפקת הלקחים שנעשתה במימוש תוכניות משותפות קודמות בהקשר זה.**

7. תובנה נוספת נוגעת לחשיבות השמירה על איזון נכון בין חיזוק זרועות האכיפה לבין חיזוק היבטי השיקום, המניעה והטיפול. הסניגוריה הציבורית הציפה את החשיבות בהעמקת המענה השיקומי לעוברי חוק, בפיתוח חלופות למעצר בקהילה ובהרחבת שירותי המבחן והמסגרות השיקומיות באזורים שבהם נרשמת עלייה במעורבות בפשיעה. שילוב של אכיפה נחושה עם מניעה ושיקום יאפשר הפחתה מתמשכת בתופעת הפשיעה החוזרת, חיזוק אמון הציבור במערכת המשפט והבטחת מדיניות מאוזנת וברת קיימא לטווח ארוך.

הפסקת פעילות משרד המשפטים לפיתוח כלכלי חברתי מכח החלטת הממשלה 550

8. סוגייה מרכזית נוספת בגינה מתנגד המשרד לקידום הצעת המחליטים היא **מימון הצעת ההחלטה מתקציבי החלטת הממשלה 550 לפיתוח כלכלי חברתי של החברה הערבית**. יצוין, כי במשרד המשפטים אין בנמצא תקציבים שטרם נוצלו עד כה, ומשמעות הצעת ההחלטה היא הפסקת הפעילות לשנת 2026. מדובר בתכניות שמפעיל המשרד, אשר כבר פועלות בשטח החל מתחילת תכנית החומש, ועומדות בפני שנתן האחרונה והמשמעותית. הפסקת הפעילות היא צעד שגוי, שמהותו אינה ברורה, הפוגע במאמצים אותם השקיע המשרד ביישום תוכניות למען פיתוח כלכלי חברתי של החברה הערבית ולחיזוק החוסן האזרחי.

9. בין יתר התוכניות שמפעיל המשרד, ואם תקודם הצעת ההחלטה הן יבוטלו, ניתן למנות את תוכנית רישום התצ"רים של הרשות לרישום והסדר זכויות במקרקעין ומפ"י – תוכנית פורצת דרך שמטרתה הסדרת מקרקעין ביישובי החברה הערבית שהובילה למתן פתרונות אשראי לבעלי הקרקעות ובאופן עקיף גם להפחתת סכסוכי קרקעות. במסגרת התכנית, טופלו עד כה 441 בקשות לרישום תצ"רים. דוגמא נוספת היא תוכנית להתמודדות עם חובות המופעלת על ידי רשות האכיפה והגבייה והסיוע המשפטי – תוכנית המושיטה יד אל החייבים בהוצאה לפועל ומעניקה להם את הלוי פרטני וסיוע משפטי "יד ביד" עד להסדרת החוב או ניהול הליך משפטי בערכאות. במסגרת התכנית, ניתן ייעוץ או ייצוג משפטי ב-5,885 תיקים עד כה.
10. משרד המשפטים השקיע מאמצים ניכרים ומתמשכים מאז תחילת שנת 2022 לצורך הקמת והפעלת התוכניות, לרבות ניתוב כוח אדם מקצועי מתוך משאביו, פיתוח תשתיות ארגוניות ומיסוד תהליכי רוחב המהווים בסיס ארוך טווח לקידום התחום, וכן הטמעת תהליכים מערכתיים לשם קליטה וביסוס של התוכניות בתוך המשרד. השקעה זו כללה את כלל שלבי ההתארגנות וההיערכות הנדרשים להפעלת התוכניות באופן מקצועי, יעיל ובר קיימא. נכון להיום, התוכניות מציגות נתוני ביצוע מרשימים, המעידים על תרומתן הישירה לקידום החברה הערבית ועל השפעתן החברתית והמערכתית החיובית. ביטול התקציב בשלב זה יביא להפסקה מיידיית של הפעילות בשנת 2026 תוך פגיעה בהשקעה הניכרת שבוצעה עד כה ובהישגים שכבר הושגו.
11. יתרה מכך, שנת הפעילות האחרונה נועדה לשמש שלב קריטי בתהליך הפקת הלקחים והסקת המסקנות לצורך גיבוש תוכנית חומש חדשה, וכן לבחינת אפשרויות להטמעת חלק מהתוכניות כפעילות קבועה במסגרת המשרד, לצד הרחבתן או התאמתן של אחרות. ביטול התקציב בשלב זה מהווה, הלכה למעשה, לא רק ביטול של התוכניות בשנת הפעילות הנוכחית, אלא גם פגיעה באפשרות להמשיכן או להרחיבן בעתיד, ובכך לפגוע ביכולת המשרד לממש את יעדיו בתחומי הפיתוח הכלכלי-חברתי של החברה הערבית.
12. מעבר להיבט התקציבי, יש להדגיש את הערך הציבורי והחברתי המשמעותי של פיתוח כלכלי-חברתי בחברה הערבית. השקעה עקבית בתחום זה אינה רק כלי לצמצום פערים אלא גם אמצעי מרכזי להפחתת הפשיעה והגברת חוסנה של החברה הערבית ושל החברה הישראלית כולה. כך, למשל, טיפול מקצועי ומוסדר בחובות מסייע בצמצום הפנייה לשוק האפור; קידום תהליכי פרצלציה מסייע בהפחתת סכסוכי קרקעות ובמניעת מתיחויות קהילתיות; והנגשת זכויות והליכים משפטיים, לרבות לאנשים עם מוגבלות, מצמצמת את התלות ב"מתווכים" לא פורמליים ומגבירה אמון במערכת המשפטית. תוכניות אלו יוצרות תשתית לשלטון חוק, לצמיחה חברתית וליציבות כלכלית, ועל כן הפסקתן תהווה נסיגה של ממש במאבק בפערים ובפשיעה גם יחד.

לסיכום, הצעה זו, שגובשה ללא כל תיאום או שיח מקדים, לא רק שאינה מספקת מענה אפקטיבי לתופעת הפשיעה בחברה הערבית, היא אף עלולה להחמיר את המצב, לייצר עומס בלתי נסבל ולפגוע בהרתעה. בנוסף, הפסקת הפעלת התכניות לפיתוח כלכלי-חברתי המופעלות כיום על ידי משרד המשפטים מכח החלטת הממשלה 550 מהווה צעד שגוי הפוגע במאמצים המתמשכים שנעשו לטובת החברה הערבית. מדובר בתכניות שהושקעו בהן משאבים ניכרים לאורך השנים, והפסקתן בשלב זה תפגע בהישגים שהושגו לצמצום פערים חברתיים-כלכליים, אשר גם משפיעים ישירות על המאבק בפשיעה.

על כן, משרד המשפטים מתנגד לקידום הצעת ההחלטה ומבקש להשהות את קידומה עד לתיאום מלא של ההצעה עם גורמי המשרד.

בברכה,

עו"ד מורן שניידר (רוזנבלום)
ראש החטיבה החברתית

העתק:

לשכת המנהל הכללי, משרד המשפטים